

Pojam porodice u rimskom pravu

Vrsta: Seminarski | Broj strana: 15 | Nivo: Fakultet pravnih nauka u Travniku

UVOD

Jedna od osnovnih osobina rimskog društva je zatvorena kućna privreda čija je osnovna karakteristika samodovoljnost, odnosno težnja da svaka porodica sama zadovolji svoje skromne potrebe. Osnovno zanimanje je zemljoradnja, zatim stočarstvo ali je bilo i zanatlija.

Porodično pravo se bavi pravnim odnosima u porodici koji obuhvataju dva velika područja: između bračnih drugova i između ostalih članova porodice. Porodica, brak i srodstvo su osnovni instituti porodičnog prava. Porodica je u Rimu prošla kroz tri oblika: konzorcijum (consortium), agnatska porodica, kognatska porodica.

Konzorcijum ili patrijahalnu porodičnu zadrugu čini više braće sa svojim užim porodicama. U konzorcijumu je rad kolektivan kao i svojina. Postoji starješina ali samo kao prvi među jednakima.

Agnatska porodica nastaje diobom braće u konzorcijumu. Nju čine uglavnom roditelji sa potomcima. Osnovni temelji ove porodice su agnatsko srodstvo i vlast porodičnog starješine. Temelj srodstva je patria potestas (porodični starješina). Dokle god je starješina živ, sinovi ostaju pod njegovom vlašću. Paterfamilias je "direktor preduzeća", vlasnik porodičnog imanja, "lokalni organ vlasti, svećenik porodičnog kulta.

Kognatska porodica se ne razlikuje od agnatske porodice po svom obimu, po krugu lica koja obuhvata, ali su unutar nje odnosi drugačiji. Prije svega to se odnosi na smanjivanje ovlaštenja koja je imao porodični starješina. Ukućani dobijaju mogućnost sticanja vlastite imovine. Prvo je ograničeno a zatim i ukunuto pravo odbacivanja novorođenčeta. Uvedeno je pravilo da roditelj ne može ženiti ili udavati ukućane bez njihove saglasnosti.

OPĆA OBILJEŽJA RIMSKE PORODICE

Status familiae je u rimskom pravu označavao pravni položaj pojedinca s obzirom na porodicu. Za punu pravnu sposobnost se traži određeni porodični položaj (samostalnost u porodičnim odnosima). Vezu porodičnih pripadnika je sačinjavala vlast kućnog starješine (patria potestas, a zove se pater familias). Porodična veza se temeljila na agnaciji koje je sadržana u podložnosti toj vlasti starješine. Osobe podvrgnute njegovoj vlasti su bili žena i snahe in manu, posvojena djeca i osobe in mancipio te filii familias. Filius familias je mogao glasati u komicijama (ius suffragii) i obnašati magistrature. Ali na području privatnog prava, filius je stajao pod vlašću patris familias, a sve što je stjecao je stjecao po njemu, kojega nije mogao obavezivati.

Za individualnu agnatsku porodicu, koja postaje redovni oblik rimske porodice, Rimljani upotrebljavaju naziv familia, no jednom taj izraz obuhvaća samo robove, drugi put samo porodičnu imovinu ili sve osobe pod vlašću ili ukupnost imovine i osoba u porodici. No najvažnija upotreba tog izraza je za oznaku samo slobodnih osoba podložnih vlasti istoga patris familias. Familia ili familia iure proprio (Ulpijan) sastoji se od rođene djece i daljnjih potomaka patris familias, ali pored djece još ulazi i žena patris-a i žene njegovih potomaka, ako su ušle u strogi manus brak te usvojena i pozakonjena djeca. Sve osobe su agnati jer ih veže ista patria potestas. Ipak ta familia je krakog trajanja jer smrću patris familias sve osobe pod njegovom vlašću postaju osobe sui iuris, a ako su muškarci onda postaju i patres familias svojih novih porodica. Agnacija je srodstvo samo po očevoj strani. Djeca su po rođenju u agnatskom srodstvu samo sa ocem. S majkom dolaze u agnatsko srodstvo samo u slučaju ako je i ona pod muževom vlašću. Ako se radi o slobodnom braku, gdje žena ne dolazi pod vlast svoga muža, djeca s majkom nisu nikada u agnatskom srodstvu jer majka onda potpada pod patriam potestatem svoga oca. Agnati su mogli ujedno biti i krvni srodnici, ali se agnacija mogla zasnivati i bez krvnog srodstva (adopcijom i manus brakom). Pravne posljedice koje proizlaze iz porodičanske pripadnosti (zakonsko tutorstvo i zakonsko nasljedno pravo) vezivale su se uz agnatsko, a ne uz krvno srodstvo.

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com